

Da telefonen kom til Skårup.

Af en notits i Fyens Stiftstidende den 6. maj 1907 fremgår det, at en telefoncentral vil blive oprettet i Skårup og være klar til ibrugtagelse om ca. 3 uger.

Telefonens oprindelse tilskrives amerikaneren, Alexander Graham Bell, der i 1876 fik patent på sin opfindelse – patentet er senere blevet kaldet for verdens mest værdifulde.

Den nye kommunikationsform bredte sig med lynets hast til den øvrige verden. Allerede i 1877 kunne man se de første telefoner i Danmark.

For at udnytte det nye medie, skulle der dog skabes en fælles base, ”der kunne samle trådene”. Det skete i 1881, hvor der blev oprette en telefoncentral i København med i første omgang 22 abonnenter.

Resten af landet sluttede op – først i de større provinsbyer og som sidste led i den landsdækkende udbygning af telefonnettet - fulgte landområderne.

Fyns Kommunale Telefonselskab (Odense Telefon Selskab) blev stiftet i 1884.

Vigtigt i processen var etableringen af en lang række lokale telefoncentraler, hvor abonnenterne kunne forbindes med hinanden via et panel, som blev betjent af en række telefonistinder, også kaldet ”nummerpiger”. Kvalifikationskravene til disse var fra starten af omfattende og specielle. De skulle rekrutteres blandt ”det bedre borgerskab” og underskrive et tavshedsløfte (da de havde mulighed for at aflytte samtaler mellem abonnenterne). De skulle være fyldt 20 år, være ugifte, kunne tale uden dialekt og være mindst 161 cm høje (så de kunne nå den øverste del af panelet). Nogle steder krævede man i øvrigt en attest fra en præst, der skulle erklære dem sædelige og ædruelige.

Disse krav slækkedes i løbet af årene, således fik man fra år 1920 ret til at være gift.

På de små centraler i stations- og landsbyerne var kravene til telefonistinderne dog langt mindre.

Telefoncentralen i Skårup blev etableret i en stue i portør og landpost, **Rasmus Johannes Jensen Finds**, ejendom beliggende på vejen overfor Skårup Station (nuværende adresse Skårup Stationsvej 9). Johannes Find boede i ejendommen sammen sammen med sin kone og 2 sønner. Det var således hans hustru, **Hedevig Find**, der blev Skårups første telefonistinde.

Telefoncentralen blev oprettet, fordi der blandt sognets beboere var et stigende behov for at blive tilsluttet det stærkt ekspanderende telefonnet. De nye tilsluttede abonnenter fik tildelt et telefonnummer.

Skårup Central på Stationsvej. På billedet ses Hedevig Find og Johannes Find med sønnerne siddende foran. Midt i billedet daværende medhjælper ved centralen (ukendt). Billedet er fra kort tid efter centralens åbning.

Selve centralen fik nummer 1, og de efterfølgende abonnenter tildelte numre i den rækkefølge, de blev tilsluttet. Avisen, "Langelands Social - Demokrat", omtaler den 4. januar 1913 udgivelsen af en ny telefonbog for Sydfyn. Heraf fremgår det, at der i Skårup nu er 35 abonnenter (i Vejstrup er tallet 53, i Svendborg by 800).

Ved en gennemgang af de først tildelte numre ses en klar tendens. Telefonen var i første omgang ikke "hvermandseje".

I 1920 havde centralen rådighed over 100 numre, hvoraf 4 ikke var i brug. Af de første 10 oprettede abonnenter var de 6 sognets større gårde, 2 købmænd, 1 fiskehandler og 1 handelsgartner.

Foruden gårdejere/proprietærer (42), handlende (23), fiskere (5), håndværkere (5), forstandere/lærere (5) havde følgende telefon: lægen, jordmoderen, præsten, kommunekontoret, stationen, gæstgivergården, mejeriet, ligesom 5 af omegnens centraler havde eget nummer hos Skårup Central - desuden 4 private personer uden stillingsbetegnelse.

I 1954 var Skårup Centrals abonnentstal vokset til 239.

Telefoncentralerne i landområderne var i starten typisk kun åbne i dagtimerne f.eks. fra kl. 7 – 20 samt søndag formiddag. Efterhånden som abonnentstallet steg, måtte åbningstiden udvides, så Hedevig Find fik en medhjælper til pasning af telefonpanelet. I 1911 hed hun Kirstine Petersen, i 1916 hedder medhjælperen Petrea Fransiska Olsen.

At være "telefondame" betød ofte lange arbejdsdage. Dette vidner følgende lille "vandrehistorie" om. Den blev i juli 1915 bragt i en lang række af landets aviser under overskriften, **"Sov sødt !"**: *"Paa Svendborg Telefoncentral gaar det haardt til. Forleden var det umuligt at vække Damen i en lille Time, og der vil nu, efter hvad "Svendb. A. Dagbl." paastaar, blive ansat en Vaagekone, der skal paase, at Personalet ikke slumrer ind i en aarelang Tornerose-Søvn."*

Fra 1921 var Johannes Find ikke længere blot landpostbud, men han havde også fået titel af **"Centralbestyrer"** – en titel han bevarede indtil sin død i 1941. Medhjælperen 1921, der nu tituleredes "telefondame", hed Mary Cicilie Christensen.

Abonnementernes antal var stødt stigende og dermed også aktiviteten på centralen. I 1925 var der således ansat to telefondamer, Johanne Jensen og Clara Anine Thomsen.

I perioden op mod 1930 var centralen fortsat bemanded med to medhjælpere, Astrid Nielsen og Gudrun Schaumann, nu benævnt "centraldamer" samt yderligere en ung pige i huset, Astrid Jeppesen. Hun blev senere forfremmet til centraldame, og hendes ophold på centralen blev af lidt længere varighed, idet hun i 1934 giftede sig med husets yngste søn, Johannes Kaj Jensen Find. I 1940 var centralen stadig bemanded med to medhjælpere, Ester Kirstine Rasmussen og Ester Hansen.

Blandt alle de nævnte "centraldamer" var der kun en enkelt "Skåruppige", Johanne Jensen (1925). Stillingen blev fortrinsvis besat med "udenbys" piger, hvorved faren for aflytning af samtaler mellem bekendte i byen formindskedes.

Efter centralbestyrer Johannes Finds død i 1941 fortsatte han enke, Hedeveg Find, som leder af telefoncentralen i Skårup.

I 1946 købte Fyns Kommunale Telefonselskab ejendommen for 23.000 kr., og selskabet ansatte nu selv en centralbestyrer.

I 1960'erne blev hele telefonvæsnet automatiseret. Man skulle nu ikke længere "kalde op" til centralen og bede om det nummer, man ville tale med. De "gammeldags" telefoner – det kunne være modellen, der hang på væggen eller en på bordet stående model – udskiftedes med telefoner med drejeskive. Alle abonnenter tildeltes et 6-cifret nummer, men man beholdt sit oprindelige nummer, nu som sidste del af de 6 cifre.

I Fyns Kommunale Telefonselskabs telefonbog 1964, figurerede de nye numre for første gang. I forbindelse med oversigten over de lokale telefonnumre i Skårup blev det oplyst, at automatiseringen af Skårup Central forventedes gennemført i marts måned 1965.

Det betød et stop for telefoncentralen på Stationsvej efter 58 års eksistens. Fyns Kommunale Telefonselskab solgte i 1965 ejendommen på Stationsvej for 45.000 kr. til ekspedient, Ejler Nielsen. Hans Kone, Margit, "Gitte", indrettede den tidligere telefonstue til damefrisørsalon. En ny central – helt uden manuel betjening - var blevet opført på Nyborg Landevej (nuværende adresse Nyborgvej 457), og det blev dermed et endeligt farvel til "centraldamerne" i Skårup.

Hedeveg Find ved omstillingsbordet/panelet I telefoncentralen på Stationsvej i Skårup.